WIKIPEDIA

Tataraman

Gikan sa Bikol Sentral na Wikipedia, an talingkas na ensiklopedya

An **tataramon** o **taramon** sarong kabtang nin komunikasyon na ginagamit aroaldaw. Saro ining sistema na binibilog nin pagpatalubo, pag-ako, pagpangataman asin paggamit nin mga sistema kan komunikasyon, partikularmente an kakayahan kan tawo na pakikipag-ulay sa kapwa. Katiriponan ini nin mga simbolo, tanog asin mga katakod na kurit tanganing maipahayag an mawot na sabihon kan kaisipan.

Mga estudyanteng nakikipagtalasan sa paagi kan pag-aaratubangan asin pag-urulayan.

Inaapod na lingwistika an siyentipikong pag-adal kan tataramon. An mga kahapotan dapit sa pilosopiya kan tataramon siring kun an tataramon kayang tumbasan an eksperyensya, pinagdiskutiran kaamayan pa kan panahon ni Gorgias asin Platon kan suanoy na Gresya. Pagtubod kan mga pilosopo siring ni Rousseau na an tataramon gikan sa pagmati mantang an iba siring ni Kant tinungkosan na gikan ini sa isip. An mga pilosopo kan ika-20ng siglo siring ni Wittgenstein tinugkosan na an pilosopiya saro nanggad pag-adal kan tataramon. Kabali sa mga harigi sa lingwistika iyo si Ferdinand de Saussure asin Noam Chomsky.

Sarong lalaki asin babaeng nakikipagugnayan sa paagi kan mga sinyal nin kamot.

Ipinapamugtak na yaon sa 5,000 sundo 7,000 an bilang kan mga tataramon kan tao sa kinaban. Alagad, an tamang estimasyon na ini depende sa kun ano pagkakaiba kan mga tataramon asin diyalekto.[1] An mga natural na lengwahe tinataram o isinusurat, alagad arin man na tataramon maibubugtak sa ikaduwang medya gamit an pandangog, panghiling o panhimating mga istimyula siring kan pagsurat, pagtagoy, pagsimbolo o braille kan mga buta.

Nag-ugat an katagang *tataramon* gikan sana man sa *taram* na boot man sabihon sa Ingles *to speak*. Mantang gikan naman sa Espanyol an *lengwahe* na gikan man sa katagang *lingua* kan Latin, na an boot sabihon *dila* nin huli ta nagagamit an dila sa pagmukna nin dakol na kombinasyon nin mga tanog. An *tataramon* sa mahiwas kaining kahulugan iyo an ano man na porma nin pagpapaabot nin pagmati o ekspresyon, igwang tanog o mayo, alagad kadaklan igwa.

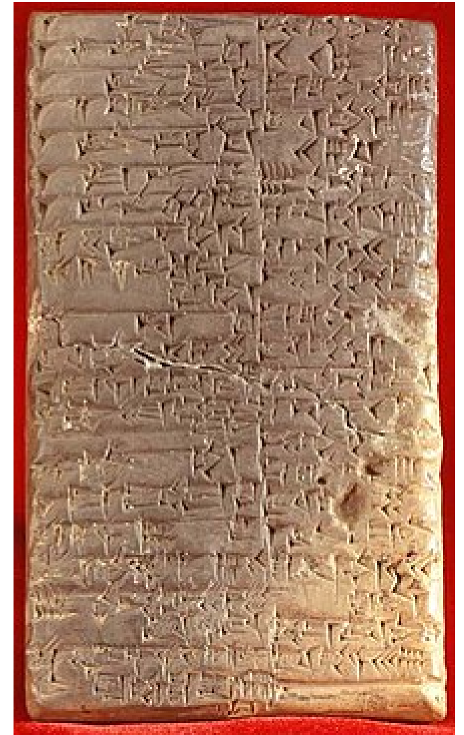
Mga porma kan tataramon

Pinakasimple an paggamit kan mga tataramon o an pagtaram sa mga porma kan tataramon. Alagad kabali man digdi an pasurat na porma, pasenyal na tataramon, musika, arte nin pagpinta, pagbayle, siring man matematika. *Tataramon* gabos an mga ini kun gagamiton an mahiwas na pakahulugan kaini. Sa ibang pagkakataon, inaapod an *tataramon* na man na dila (piguratibo, inang dila o dilang kinagimatan), taramon, lengwahe, diyalekto, o lingo (tataramon kan sarong grupo).

Mga lebel

Kabali an mga minasunod sa mga kalebelan kan tataramon:

- **Kolokyal/pangnasyon** - ordinaryong tataramon na piggagamit kan mga kaakian sa saindang pang-oro-aldaw na pakikipag-ulay na kadalasang talingkas na pinagsasama an mga tataramon na Ingles asin Filipino
- **Kolokyalismong parati** - piggagamit na taramong may "Tagles"
- **Kolokyalismong may tali** - piggagamit sa laog kan eskwelahan o paadalan
- **Probinyanon/Pamprobinsiya** - tataramon na piggagamit kan sarong partikular na lugar o pook.
- **Pabalbal/balbal** (taramong kalye) - pinakahahababang tipo nin tataramon na piggagamit kan tawo, na nabuo sa kamawotan kan sarong partikular na grupo na nagkakaigwa nin sadiring pagkakakilanlan. Pwedeng nabuo ini sa pag-baliktad kan mga katagang *Kolokyal/pangnasyon*.
- **Pangliteratura/literatura** - tataramon na minasunod sa ley kan balanghayan asin retorika.

An cuneiform an saro sa mga nalalamang suanoy na porma nin nakasurat na tataramon.

Toltolan

1. Tomasz Kamusella. 2016. The History of the Normative Opposition of 'Language versus Dialect:' From Its Graeco-Latin Origin to Central Europe's Ethnolinguistic Nation-States (pp 189-198). *Colloquia Humanistica*. Vol 5.

 Sarong tamboan an artikulong ini. Makakatabang ka sa Bikol Wikipedia sa pagpoon (https://bcl.wikipedia.org/w/index.php?title=Tataramon&action=edit) kaining pahina.

Pinaghugot gikan sa "https://bcl.wikipedia.org/w/index.php?title=Tataramon&oldid=185474"

Huring pigliwat an pahinang ini kan 13 Oktobre 2019, alas 04:34.

An teksto makukua sa irarom kan Creative Commons Attribution-ShareAlike License; tibaad igwa pang ibang patanid. Hilingon an Terms of Use para sa detalye.